Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

افغان

او

افغانستان

دوه یم چاپ

لیکوال

علامه عبدالحی حبیبي

(c) ketabton.com: The Digital Library

کتاب پېژندنه

د رسالې نوم : افغان او افغانستان
لیکونکی : علامه عبدالحی حبیبي
پښتو کوونکی : حبیب الله رفیع
خپروونکی : د ساپي پښتو څېړنو او پراختیا مرکز
کمپوز او ډیزاین : د کمپیوتر څانګه
د خپرېدو کال : ۱۳۷۶ / ۱۹۹۸
دوه یم چاپ : ۱۳۸۰- ۲۰۰۱
د چاپ شمېر : ۱۰۰۰ ټوکه
د چاپ حق : خپروونکې ادارې سره خوندي دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

PROPERTY OF ACKU
11633

بسم الله الرحمن الرحيم

PROPERTY OF ARIC
Established 1989

(c) ketabton.com: The Digital Library

د لوی خدای په نامه

افغـــان او افغانســـتان دوه تـــاریخي او تـــاریخ جوړوونکي نومونـه دي خو ځينـې مغـرض څېړونکـي او بې خبره ليکـوالان په خپلو ليکنو کـې د دې دوو کلمـو پـر تـاريخي قدامـت سترګې پټـوي او دانـوم اېښودنې نوې، تازه او له وروستيو پېړيـو سره تړلې بولي.

اروابناد علامـه عبدالحـی حبيبـي د افغـان او افغانستان د کلمو په هکله د ذهنونو د روښولـو او د تـاريخ د سمون په غرض د افغـان او افغانسـتان پـه باب يوه مقاله وليکله چې د افغان د نامـه يو زراووه لس سوه کلن او د افغانستان د نامه اووه سوه کلن

(c) ketabton.com: The Digital Library

لرغونتوب د تاريخي اسنادو، شواهدو او لاسوندونو په رڼا کې رابنيي.

د ساپي پښتو څېړنو او پراختيامرکز له خپلو لومړنيو طباعتي امکاناتو نه په استفادې سره داکوچنۍ خو ګټوره او علمي مقاله چې د معنوي ارزښت له مخې له پېړو کتابونو سره برابري کولای شي د يوې ځانګړې رسالې په توګه په پښتو ژبه ددوه يم ځل له پاره خپروي. څو زموږ ځوان نسل د خپل ملت او وطن په هکله علمي معلومات ترې تر لاسه کړي او په دې برخه کې د مغرضو يا پرديو او دښمنو ليکوالو پر غلطو او ناسمو معلوماتو ونه غولېږي. موږ د خپل کار منظم آغاز په همداسې يوه وړه خو ډېره ګټوره رساله کوو او هيله لرو چې افغاني ځوانان يې په غورو لولي.

په مينه

(د ساپي پښتو څېړنو او پراختيا مرکز)

بسم الله الرحمن الرحیم

د افغان کلمه چې اوس د افغانستان د ټولو خلکو ملي نوم دی او داسیا په زړه کې تر ټولو تاریخي، اقتصادي او اجتماعي شرایطو لاندې یونه بیلېدونکی واحد جوړ کړی - داسې نوم دی چې لږ تر لږه یو زر اووه سوه (۱۷۰۰) کلن تاریخي لرغونتوب او ملي اصالت لري.

په افغانستان کې دننه او دباندې ځینې کسان فکر کوي چې دانومونه د احمدشاه ابدالي په لاس د افغاني دولت تر بیا جوړولو وروسته په اتلسمه پېړۍ کې رامینځ ته شوي او زموږ هغه هېوادوال چې له تاریخي پېښونه خبر نه دي تل له مانه پوښتي چې ایا دا نومونه لرغونی تاریخ لري کنه؟ نو ځکه په دې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ليکنه کې په ډېر لنډيز سره د خپل ملي تاريخ داموضوع درنو لوستونکو ته وړاندې کوم.

د افغان نوم ترکومه ځايه چې ماته څرګند دی په تاريخ کې اوږدې ريښې لري او په همدې سيمه کې دهلمند او سند د دوو لويو سيندونو تر مينځ په همدې نامه يوې ډلې وګړو ژوند کاوه چې تفصيل يې دادی:

شل کاله پخوا (اوس پنځه پنځوس کاله – مترجم) د ايران د شيراز په "نقش رستم" کې د شيکاګو د ختيځې موسسې د لرغونپوهانو يوې ډلې د هغه ځای په ډېر ليکونو کې د زردشت په کعبه کې په دوو پهلوي اشکاني (پارتي) او يوناني ژبو يو ډېر ليک وموند چې هغه د ساساني کورنی دوهم بادشاه لومړني شاه پورتر ۲۶۰ ميلادي کال او د او ديسي په جګړه کې د روم د امپراتور والیرين

د ولتــه د Valerian) تـر مــاتې او اســارت وروسـتـه زردشت د کعبې د دیوال په ډبرو لیکلي دي.

څرنګه چې لومړی شاپور په ۲۷۳م کال مړشوی نو د دې ډبرلیك د لیکلو نېټه د ۲۶۰ تر ۲۷۳ع کـال پورې د دیارلسو کلونو تر مینځ مینځ ټاکلای شو.

(د دې ډبـر لیـك نیمـګړې فارسـي ژبـاړه دې د لرغونپوهنې د رپوټونو د۴ ټوك په ۱۸۱ مخ کې چې پـه ۱۹۵۹ع کـال پـه شیراز (ایران) کـې خپـور شـوی، وکتـل شـي). د دې ډبــر لیــك پــه دوهــم بنـد کــې دپشــــکابور (pashkabur) د ښار نـــوم د کوشـــــان خساتر (Kushan-khsatr) یعنې د کوشاني هېواد د وروستني ختیـځ سرحد پـه تـوګه یـاد شـوی دی چـې هغـه یې د یونـاني لـه "کسپاپوروس" د چینـي هیـون تسنګ له پو- لو- شا - پو- لو او د اسلامي دورې د مورخینو له پرشا پوراو پر شاور(پېښور) سره یو بللی

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی. د همدې ډبر لیك په شپږمه برخه کې د شاه پور د واکمنۍ په مهمو کسانوکې د "وینده فرو ابګان رزمه ود" (۱) نوم یاد شوی دی چې د سپرنګ لونګ (Sprengling) په نامه یوه محقق لومړی ځل دا ډبر لیك ولوست او دامریکې په سامي مجله کې یې په ۱۹۴۰ کال یوه مقاله ولیکله او دوهمه کلمه "ابګان" یې په قاطع ډول د افغان له اوسني پاچا دریم شاه پور له نامه سره چې له ۳۰۹ تر ۳۷۹ ع کال پورې یې او یا کاله پاچاهي کړې د اپکان (Apkan) په بڼه یو صفت او لقب یاد شوی دی چې داکلمه هم کولای شو د "ابګان" د یادې شوې کلمې غوندې وګڼو چې د زړورتوب، رشد او نجابت د صفت او یا به هم د نژادي ترون په بنا راوړل شوې وي او همدا موضوع ده چې ځینې مورخین لکه سر او لف کیرو یې دساساني دربارپه مشرانو کې د درانیو او

یوسفزیو دشته والي په فکر کړی دی (وګورئ: پټانان - انګلیسي متن ۸۰ مخ). او مورږ نوموړی نوم "وینده فرن افغان رزم بد" یعنې "د افغان د جګړې سالار وینده فرن" ویلای شو چې ښايي یو افغاني سلار وي. د فردوسي په شهنامه کې هم دوه ځله د "آوګان" نوم راغلی چې د فریدون د وخت له سپه سالارانو څخه وئ:

سپهدار چون قارن کاوګان

سپه کش چو شیروي وچون آوګان

(شاهنامه، د مسکوچاپ، لومړی ټوك، ۱۱۰ مخ)

همدا د فریدون په داستان کې یو بل ځل وايي:

همه ګرد ایوان، دورویه سپاه

بزرین عمود و به زرین کلاه

سپهدار چون قارن کاوان
به پیش سپاه اندرون آوگان

(لومړی ټوك، ۱۱۶ مخ)

که څه هم چې د شاهنامې داستانونه تاریخي سندونه نه دي خو زیات پخواني حقیقتونه پکښې نغښتي دي. د نمونې په توګه په همدې بیتونو کې قارن یاد شوی چې د قارن کورنۍ د اشکانیانو ددورې یوه اشرافي کورنۍ وه او په (۵۰ع) کال کې دبین النهرین اشکاني واکمن کارنس (Carenes) نومېده (وګورئ: د مینارسکي د ویس ورامین مقاله، ۴۳۱ مخ، د تهران چاپ، ۱۹۵۸ع کال).

دا "اوګان" هم هماغه د ساساني عهد "ابګان" ته ورته دی خو په زړو روایتونو کې د فریدون سپه سالار وئ چې هغه یې سمکنان د زوی آوه نومې پهلوان سره منسوباوه او الماني بوستي په خپل کتاب

"ایراني نومونه" کې وايي چې : "د اوه اصل او ستايي دی د مهربان او لاس نيوونکي په نامه" (د شاهنامې فرهنګ، ۱۲ مخ، د تهران چاپ ، ۱۹۴۱ ع) خو په شاهنامه کې په خپله دا دوه کسان د کيخسرو دوخت اتلان (پهلوانان) دي چې له افراسياب سره دده په لويه جګړه کې داسې ياد شوي دي:

چو کيخسرو ان رزم ترکان بديد
که خورشيد ګشت از جهان ناپديد
سوی اوه و سمکنان کرد روی
که بودند شيران پر خاشجوی

(شاهنامه ۲۸۱ مخ، ۵ ټوک)

په هر حال له دې يادونې څخه داسې څرګندېږي چې اوه - او ګان په لرغونو اريايي رواياتو او شاهنامو کې دود و او که د بوستي د وينا له مخې يې اصل او ستايي و بولو نو معنی به يې مهربان او

لاس نیوونکی وي چې داسې نومونه له لرغونو اتلانو سره وړ وو او که بیا وروسته د یوه قوم او یا ټولنې په معنی اوښتی وي لیرې نه ده.

که د ابګان، په اګان او اوګان کلمو ته په زړو روایاتو او د ساساني دورې په پاتې شونو کې د باور وړ اهمیت ورکړل شي لکه چې سپرنګ لنګ او اولف کیرو همدا نظر لري نو دعوه کولای شو چې دافغان نوم یا صفت د ابګان او اپه ګان په بڼه له دریمې عیسوي پېړۍ (صدۍ) څخه اخیستل کېده او بادشاهانو، اداره چیانو او واکمنانو پېژانده او داسند تر اوسه د دې نامه د لرغونتوب په باب د یادولو وړ زوړ سند دی چې د زړو روایتونو "اوګان" هم ورته دی.

دوهم زوړ سند چې د دی نامه په باب یې لرو دهند له تر لاسه شویو او پاتې شویو آثارو سره اړه

لري چې دا نوم د اوه ګانه (Avagana) په بڼه چې د ساساني دورې د ابګان او اپه ګان له بڼو سره ورته دی، په هندي آثارو کې په لاندې تفصیل مومو:

ورهامي هيرا(Varha-Mihira) هندي شاعر او نجومي دی چې د پنځمې عيسوي پېړۍ په پای کې د هند په راجين کې وزيرېد او د ۵,۵ ٤ شاوخوا يې بنه شهرت وموند، د ده مهم کتاب " پنچه سيد هانتيکا" (Pance Siddhantika) نومېده چې دنجوم د علم د پنځو کتابونو لنډيز وٶ او دی د نجوم په باب يو منظوم کتاب هم لري چې پکې يې د بنکلو ډېرو. د هند د جغرافيې او نور د کار وړ موضوعاتو په باب هم خبرې کړې او نوم يې پرې "بهريته سنهيته (Bhrita Sanhita) ابښي دي چې په ۱۱-۶۱ او ۱۶-۳۱ بيتونوکې يې دافغان نوم داوه ګانه په بڼه ياد شوی دی.لکه څرنګه چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

فرانسوي عالم موسيو فوشه په خپل "تکسيلا ته د هند او باختر زړه لار"نومي کتاب (په ۱۹۴۷ کال کې د پاريس چاپ، ۲۳۵-۲۵۲ مخونه، ۱۷ نوټ) کې شرح کړی دی: دا د شپږمې پېړۍ په مينځ - مينځ کې د افغان ډېر زوړ ياد دی، ځکه هندي منجم "ورهاميهيرا" په ۵۸۷ع کال مړشوی او وايي چې د ده نجومي معلومات يوناني سرچينه درلوده او ځمکې په کرويتوب (ګردوالي) قايل و، دده دوه کتابونه ابو ريحان بيروني په عربي ژباړلي نوله همدې امله په پوهانو کې د ده شهرت او ثقه والی تل د باور وړو.

د همدې تاريخي سند له مخې د"افغان" کلمه په هنديانو کې لږ تر لږه ۱۴۰۰ کاله وړاندې هم مشهوره وه او هندي ليکوالو ياده کړې ده.

تر اسلام وړاندې پېړيو کې مو دافغان نوم په دوو پخوانيو سندونو لويديځ ته په پارس او ختيځ ته په هندوکې در وښود او موږ پوهېږو چې همدا وخت بودايي دين د افغانستان په ختيځ او شمال کې دودو او لوی بودايي بود تونونه د افغاني هېواد په بېلا بېلو ښارونو لکه بلخ، کندز، کاپيسا، هډې، لغمان او له غزني نه تر کندهاره پورې ودان وو او څرنګه چې د چين خلك هم د دين له مخې بودايان وو نو ځکه به د چين بودايي زيارت کوونکي تل د زيارت او تبرك له پاره دې هېواد ته تلل راتلل. له دې زيارت کوونکو څخه يو هم "هيون تسنګ" دی چې د اوومې پېړۍ په لومړۍ نيمايي کې د اسلام له ظهور سره سم خو د عربو په لاس د افغانستان تر فتح کېدو وړاندې دې هېواد ته راغلی دی، دی د ۶۲۹ کال د اګست په لومړۍ نېټه له "ليانګ چو" نه را روان شو او د

۶۳۰ع د مارچ په ۵ "سمرقند " او په ۲۰ نیټه د افغانستان "خلم" ته راورسېد ، دی د اپرېل په ۲۰ په "بلخ" او داپرېل په ۳۰ په بامیانو کې وُ او دهندوکش په له واورو ډك غره د می په لسمه نېټه "کاپیسا" ته راورسېد ، د اوړي تر پایه پورې د کابل شاهانو په دې پایتخت کې پاتې شو او بیا یې خپل سفر ته داسې دوام ورکړ:

د اګست په ۱۵ لغمان ته راغی او درې ورځې یې هلته تېرې کړې، د اګست په ۲۰ ننګرهار ته راغی، دوې میاشتې هلته پاتې شو، د نومبر له لومړۍ نیټې نه د ګندهارا په نورو برخو او ددسمبر له لومړۍ نېټې نه د پېښور په سیمو کې وُ، د ۶۳۱ع د جنوري په لومړۍ نېټه د سند د سیند په کښونو کې په سفر روان شو او د اپرېل په ۱۰ نېټه ټکسیلا ته ورسېد ، دی ۱۲ کاله په هندکې پاتې شو او په

بېرته راستنېدو کې د ۶۴۳ع کال د دسمبر په ۱۵ نېټه بېرته تکسيلا ته راغی او بيايې د افغانستان لاندني ښارونه وليدل:

د دسمبر په ۲۵ نېټه د فيل په سورلۍ له اباسين نه – راواوښت، د ۶۴۴ع کال د مارچ په ۱۵ نېټه لغمان ته راورسېد او دهغه ځای له پاچا سره يوه مياشت پاتې شو، د جون په ۱۵ "فه- له – نه" يعنې "بنو" ته ورسېد، د جون په ۲۰ " او – پو – کين" او د جون په ۲۵ " تساو – کيو – تو" (غزني) ته ولاړ، د جولای په لومړی نېټه اور تسپانه (کابل)، د جولای په ۵ کاپيسا، د جولای په ۲۰ اندراب، د اګست په لومړی نېټه توخار(تخار) د ستمبر په ۸ بدخشان او د دسمبر په ۱۲ پامير ته ورسېد چې بيا له هغه ځايه يار کند او ختن ته تېر شو.

د هیون تسنګ سفر نامه د "سي - یو - کي" یعنې د لویدیځو هیوادو خاطرې نومېږي او له چیني ژبې نه په انګلیسي ژبارل شوې او په وارو - وارو خپره شوې ده چې د دې ارښتناك کتاب یوه برخه دهغه وخت د افغانستان د خاورې او خلکو دجغرافیایي ، دیني، سیاسي او اجتماعي اوضاعو په باب ډېر په زړه پورې مواد لري او کله چې دی له هند نه په راغبرګېدو کېښې "فه - له - نه" یعنې د "بنو" ولایت ته رسېږي، د "سي- یو - کي" د لومړي ټوك په ۲۶۵ مخ کې (انګلیسي ژباړه) د "او- پو- کین" (o-po-kien) په نامه یوه سیمه د بنون او غزني تر مینځ د بنو شمال لویدیځ او دغزني جنون ختیځ ته، یادوي چې تر ده وړاندي یوه بل چیني زایرفاهیان هغه د "لو -یې" یعنې "روه"(Roh) په نامه یاده کړې وه (۲) څېړونکو خصوصا جنرال

کننګهم د هند د لرغوني جغرافيې ليکوال دا "او – پو – کين" د "اوه ګان" (افغان) له کلمې سره تطبيق کوي او وايي چې هيون تسنګ د دې خلکو ژبه هندي نه بولي خو دده په وينا يې د هند له ژبو سره لږ ورته والی درلود نو له دې نه به مطلب پښتو وي او څرنګه چې چيني "او – پو – کين" همغه د لرغوني "ا- وه – ګان" هجاوې (څپې) لري نو بويه په باور ووايو چې مراد همدا افغان دی چې اوس هم د سنده او غزني تر مينځ د پکتيا – پکتيکا او غزني ولايتونه د افغاني اصيلو او لرغونو قبيلو استوګنځي دي، دی حتما د همدې کورمې او ګوملې په غرونو چې د "او- پو – کين" يعنې "افغان" استوګنځی و او په همدې نامه يادېده. د پکتيا ولايت ته ور اوښتی دی.

تر اسلام وړاندې د افغان د نامه په باب همدا درې لرغوني ساساني، هندي او چيني سندونه لرو او تر دې وروسته په اسلامي دوره کې د دې نامه ياد په درې او عربي کتابونو کې په مکرر ډول راځي چې ډېر زوړ ياد يې په "حدودالعالم" کې دی چې په ٣٧٢هـ (٩٨٢ع) کال د جوزجان د ال فريغون له کورنۍ او يا مربوطينو څخه کني، ليکلي دي. په دې کتاب کې د عبدالجبار عتبي په " تاريخ يميني" کې "افغان" د سبکتګين او د ده د کورنۍ په عصر کې په وارو- وارو ياد کړی ان چي ابن اثير په الکامل کې هغه د ابغان په زړه املاهم ليکي، ترې راوروسته مورخانو لکه فخر مدبر په اداب الحرب والشجاعه، قاضي منهاج سراج جوزجاني په طبقات ناصري، حمدالله مستوفي په تاريخ ګزيده او محمد قاسم

فرشته او نوروهم "افغان" او "اوغاني" قبایل په وارو-وارو یاد کړي دي.

همدا راز د افغانستان د کلمې په باب هم ویلای شو چې دا داسې نوی نوم نه دی چې داحمدشاه ابدالي په وخت کې دې جوړ شوی وي، بلکه تر ده په پېړیو وړاندې یعنې (۷۰۰) کاله مخکې هم موجود او دا ستعمال وړ و او مور د سیفي هروي په تاریخ هرات کې چې د ۷۲۱هـ (۱۳۲۱ع) کال شا او خوا تالیف شوي وینو چې همدا د افغانستان ختیځې سیمې یې د سند تر څنډو پورې د "افغانستان" په نامه بللې اوله دې نه څرګندېږي کله چې هرات د "ال کرت" پایتخت و او هیواد د غزنویانو او غوریانو د سیاسي وحدت له دورو نه د چنګیزیانو د تېریو له امله د تجزیې او ورانۍ په لور روان و، د افغانستان نوم هغه وخت هم

موجود و خو دومره پراختیا یې نه درلوده لکه د احمدشاه بابا په وخت کې یې چې تر لاسه کړه.

د هرات د تیموریانو په وخت کې مولانا کمال الدین عبدالرزاق سمرقندي هروي چې په ۸۱۶هـ (۱۴۱۳ع) کال په هرات کې زېږېدلی او دهرات د دربار د پوهانو، مورخانو قضا او سیاست له کسانو څخه و خپل د "مطلع سعدین او مجمع بحرین" تاریخ په ۸۷۵ هـ (۱۴۷۰ع) کال ولیکه، دی هم په خپل کتاب کې افغانستان په همهغه جغرافیایي وسعت چې سیفي پېژانده په وارو - وارو یادوي چې د هرات د تیموریانو د لوی هېواد خراسان یوه برخه و او معین الدین اسفزاري هم په روضات الجنات کې افغانستان په وارو - وارو یاد کړی دی.

کله چې بابر په ۹۳۲ هـ (۱۵۲۶ع) کال له افغانستان نه د هند په لور ولاړ او په ډیلي کې یې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

هند د مغولو امپراتوري جوړه کړه نو دال بابر په اکثرو تاریخونو کې وینو چې همدا د افغانستان نوم په همهغه واره جغرافیایي مفهوم موجود او مستعمل دی او د دې سیمې خلك تل د هند د تیموریانو او دایران د صفویانو د یرغلگرو امپراتوریو په مقابل کې د خپل ژوند او ازادۍ د ساتلو په جگړه بوخت دي - څو چې په همدې افغانستان کې ددوو پېړیو د اوږده مقاومت او مقابلې په نتیجه کې د میرویس او احمدشاه د مېړنیو قیامونو په وسیله یو ځل بیا ددې خاورې په سیاسي وحدت، بیا احیاء او د لوی افغانستان په جوړولو بریالي شول او دادی موږ اوس د افغان یو زر اووه سوه کلن او د افغانستان اووه سوه کلن ویاړمن نومونه د خپل ملي وحدت او تاریخي سوابقو د ویاړ وړ پیل او مبداء په توگه پېژنو(۳)

پایلیکونه:

(۱) سر اولف کبرو (پټانان) د ډبرلیك دا دري کلمې د یوناني متن له مخې د پروفیسر سپرنګك لنګك په حواله (د امریکا سیامي مجله ۱۹۴۰) داسې لیکلي دي:

"ګوندیفر - ابغان -رسمون"(Goundifer Abgan Rismaud)

خو فارسي ترجمه یې چې د سپرنګك لنګك له انګلیسي متن څخه شوې (د لرغون پېژندنې رپوټونه، ۴ ټوك، د شیراز چاپ) دا دري کلمې "وینده فرن - ابه ګان - رزمي ید"دي. په لومړۍ کلمه کې چې د جنګك د دې سردار نوم دی "وینده فرن" پهلوي او "ګوندیفر" یوناني دی. په دوهمه کلمه کې ابه ګان د یوناني د "ابګان" په مقابل کې راغي خو دریمه کلمه په غالب ګومان "رزمه + پت = رزمه ود = رزم پت" وه چې پت = بد = بذ= د = بیذ د یوې کلمې اصل بېلا بېلې املاګانې دي او د ویدي،

(c) ketabton.com: The Digital Library

سنسکریت اوستازاړه "پتي" ته (چې د خاوند او بادار په معنی دی) رسېږي.

د "رزمي يد" املا د يوناني د "رزم + ود" په مقابل کې هم نمونې لري، لکه طبري (۱ ټوک /۶۸۳ مخ) ليکي: د کياني يشتاسپ په وخت کې اووه لوی سرداران وو چې يو له هغو نه "مهکابيذ" د ګرګان په کليو کې و ، څرنګه چې د رزمه کلمه په زړه پارسي کې (Razma) او په اوستا کې (Razma) د جنګ د صف په معنی وه او رجه د سنسکريت له (Raji) سره سم (رده = صف) تر اوسه هم په پښتو کې له همدې ريښې نه ژوندۍ کلمه ده. نورسمه + ود يا رزمي + يد يا رزمه پت = رزم بد ، د جنګ سالار او سردار ته وايه شي او د رزمي يد املا به هم د طبري پر مهکابيذ باندې د قياس له مخې سمه وي.

(۲) د ظهير الدين بابر د کورنۍ د واکمنۍ په دوره کې تر ۹۰۰ هـ (۱۴۹۴ع) کال وروسته اکثرو تاريخ ليکونکو د افغانستان همدا ختيځه برخه تر

حسن ابدال پورې " روه" بللې ده چې محمد قاسم فرشته یې اوږده له هراته تر حسن ابدال پورې بولي او په پښتو ادبیاتو کې هم د انوم ډېر راغلی دی.

په حقیقت کې دا نوم له ډېرې زړې زمانې څخه دود دی او په هندوستان کې یې افغانانو ته روهیله او د دوی استوګنځي ته روهیلکنډ وایه چې لا تر اوسه هم په هند کې مستعمل دی. د ملتان د جنوبي سیمې په پنجابي او ډېرو په بلوڅي لهجو کې روه د غره(کوه) په معنی د سلیمان د غرونو له سلسلو څخه عبارت دی (پټانان د سراولف کېرو تالیف د لندن چاپ ، ۴۳۹مخ) .

(۳) دا کلونه ما د اوسنیو تر لاسه شویو اسنادو له مخې لیکلي چې حتما د افغان نوم تر دې هم زوړ دی.

PROPERTY OF ARIC
Established 1989
PROPERTY OF ACKU
11633

(c) ketabton.com: The Digital Library

Afghan
And
Afghanistan

Author

Allama A.H. habibi

Published by

Sapi's Center for Pushto Research and Development

Peshawar..2001

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library